

AS PREPARED FOR DELIVERY

Забавянето на растежа изисква ускоряване на действията

Управляващ директор на МВФ Кристилина Георгиева

Главна квартира на МВФ (HQ1), Вашингтон, окръг Колумбия, 8 октомври 2019 г.

Увод

Благодаря за топлото приветствие, Том! За мен е чест да съм тук с всички вас за първата си реч като управляващ директор на МВФ.

Радвам се, че мога да продължа традицията, чието начало постави моята забележителна предшественичка Кристин Лагард, и да говоря за перспективите и приоритетите в навечерието на нашите годишни срещи.

Много от вас знаят, че Кристин е била член на френския национален отбор по синхронно плуване. В знак на уважение към нейния принос бих искала да заема думата „**синхронен**“ за моята реч.

Когато встъпих в длъжност като управляващ директор, започнах да мисля за въпросите, които биха могли да зададат на МВФ министрите и управителите на централни банки следващата седмица. Посъветвах се с Дейвид Липтън, който ръководи Фонда толкова умело в междинния период. Разговарях и с много от новите си колеги.

Един въпрос привлече вниманието на всички:

Какво можем да направим заедно, за да помогнем за запълването на пукнатините в световната икономика и да насърчим по-силен растеж?

Нека тази сутрин започна именно с този въпрос.

За щастие не се изправям пред това предизвикателство сама. Имам подкрепата на една забележителна организация, нейния високо компетентен Изпълнителен съвет и служители от световна класа.

И така, нека започнем по същество.

Перспективи за развитие

Преди две години световната икономика се намираше в етап на **синхронизиран** **подем**. Измерено в БВП, почти 75 процента от икономиките в света ускоряваха растежа си.

Днес още по-голям дял от световната икономика се движи синхронно, но за жалост този път в режим на забавен растеж.

През 2019 г. очакваме забавяне в растежа на почти 90 процента от световните икономики¹.

В момента глобалната икономика се намира в етап на синхронизирано забавяне.

Това мащабно явление означава, че растежът тази година ще се понижи до най-ниското си ниво от началото на десетилетието.

Следващата седмица ще публикуваме доклада „Световни икономически перспективи“, който отразява занижените ни прогнози за 2019 г. и 2020 г.

Номиналните цифри разкриват сложна ситуация.

Въпреки общото забавяне прогнозата за растежа на реалния БВП на близо 40 нововъзникващи пазари и развиващи се икономики е над 5 процента – включително в 19 страни в региона на юг от Сахара.

В Съединените щати и Германия безработицата достигна рекордно ниски нива. Но в различни страни с напреднали икономики, в това число САЩ, Япония и особено държавите от еврозоната, се наблюдава отслабване на икономическата активност.

В някои от най-големите нововъзникващи пазарни икономики като Индия и Бразилия забавянето тази година е още по-силно изразено.

В Китай растежът на икономиката постепенно се понижава спрямо дългогодишните си високи темпове.

Тези нестабилни перспективи пораждаят проблеми за страните, които вече са изправени пред трудности, включително такива, които изпълняват програми за помощ от МВФ.

Кои са причините за забавянето през 2019 г.? Изправени сме редица проблеми и една обща тема: **пукнатини**.

Нека започна с търговията. В миналото сме обсъждали опасностите, произтичащи от търговските спорове. **Сега виждаме, че те наистина имат отражение върху икономиката.**

Растежът на търговията в глобален план е близо до застой.

Отчасти поради напрежението в търговските отношения, активността в сферата на производството и инвестициите намалява значително в световен мащаб. Съществува сериозен риск, че това скоро може да засегне сектора на услугите и потреблението.

Междувременно пукнатините продължават да се разширяват.

¹ Измервано в реален БВП (въз основа на ППС).

Редица страни в момента водят спорове, които засягат редица други важни въпроси. Валутите отново са в центъра на вниманието. Поради взаимосвързаните ни икономики, въздействието на този фактор ще се усети в много други много страни.

Несигурността, която създава търговията, но също така Брекзит и напрежението в геополитически план, спъват икономическия потенциал.

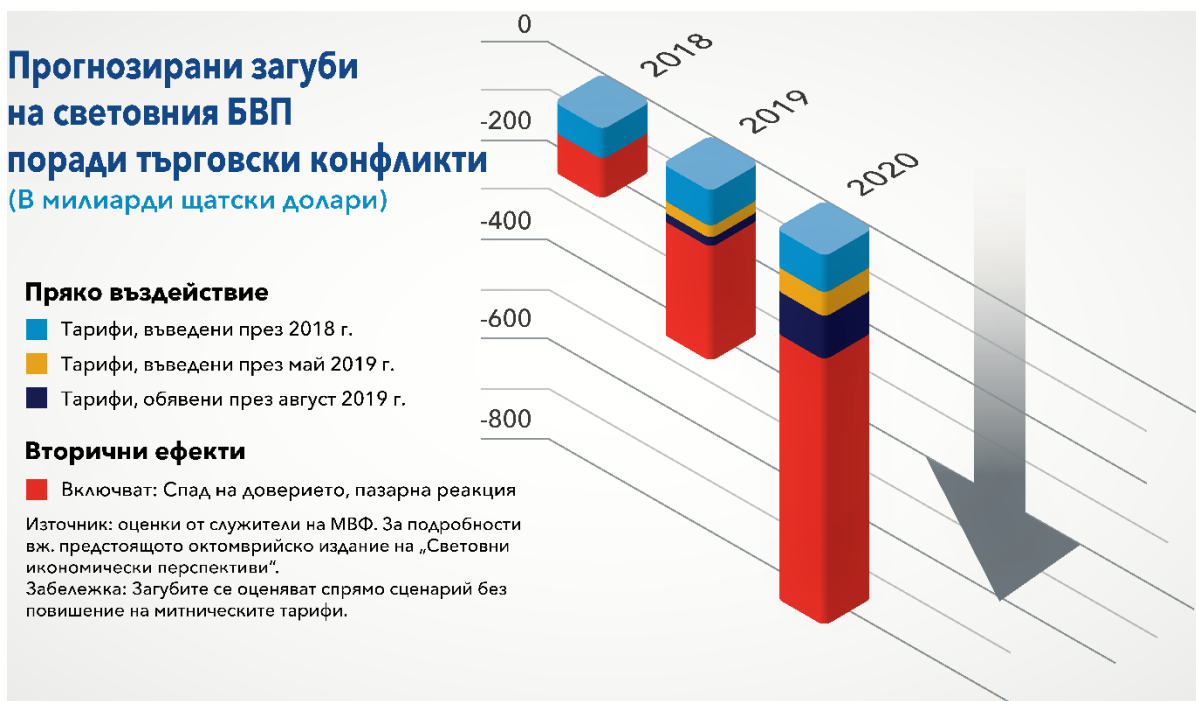
Дори при ускоряване на растежа през 2020 г., сегашните разломи могат да доведат до промени, които ще засегнат цяло поколение – **прекъсване на вериги за доставки, изолиране на търговски сектори, „цифрова Берлинска стена“, която ще принуди държавите да избират между различни технологични системи.**

Целта ни трябва да бъде да запълним тези пукнатини. Нашият свят е взаимосвързан. Затова и ответните ни действия трябва да бъдат координирани.

Аз вярвам, че ние можем да го направим. Как? Като започнем с освобождаването на потенциала на търговията да генерира растеж.

Освобождаване на потенциала на търговията

Посочих, че напрежението в сферата на търговията вече дава своето отражение върху икономиката. Позволете ми да онагледя думите си с един пример.



Тази графика е част от актуализирания анализ на митническите тарифи, който ще публикуваме следващата седмица. Тя показва прогнозираните загуби на световния БВП, поради ескалацията търговски конфликт между САЩ и Китай.

Стълбовете на графиката в синьо, жълто и виолетово показват преките разходи за компаниите и потребителите в резултат на трите кръга от въведените и прилагани митнически тарифи.

А сега погледнете стълбовете в червено. Ето това се случва когато добавим очакваните вторични ефекти, включително **спад на доверието и пазарни реакции**.

Резултатите са ясни. **В една търговска война всички са губещи.** За световната икономика кумулативният ефект на търговските конфликти може да означава загуба от приблизително 700 млрд. щ.д. до 2020 г. или около 0,8 процента от БВП. За сравнение, в приблизителна стойност това се равнява на цялата икономика на Швейцария.

Така че е необходимо е да работим заедно — *сега* — за намирането на **трайно решение** на търговския проблем.

Това изисква трудни решения и политическа воля. Но целта заслужава тези усилия.

Нуждаем се от реална промяна.

Страните трябва също така да реагират на легитимните опасения относно своите търговски практики. Това означава справяне с проблеми, сред които субсидиите, правата на интелектуална собственост и трансфера на технологии.

Необходима ни е и по-съвременна търговска система, най-вече за да отключим пълния потенциал на услугите и електронната търговия.

Държавите трябва да започнат да влагат повече усилия в подпомагането на общности, пострадали от сътресения, свързани с технологиите и търговията.

Ключът към решението е да подобрим системата, а не да я отречем и загърбим.

Достъпът до нови пазари е ключова предпоставка за повишаването на жизнения стандарт. Той е част от отговора на въпроса как да запълним пукнатините. Но какво правим по отношение на другата част от въпроса, а именно насърчаването на по-висок растеж и създаването на повече възможности?

Когато говорим за подобряване на живота на хората, **трудната работа започва у дома.** Научих това от първа ръка в ранните години от живота си зад Желязната завеса. Познавам високата цена на неадекватните политики. Станах свидетел и на това как възприемането на по-добри политики с международна помощ може да върне една страна и нейния народ на пътя на благоденствието.

Затова позволете ми да се съсредоточа върху приоритетните задачи на вътрешната икономическа политика, които според нас са критично важни за ускоряването на растежа и изграждането на по-устойчиви икономики. А след това бих искала да очертая

начина, по който един подновен ангажимент за международно сътрудничество – заедно с предприемането на **синхронизирани действия** – могат да ни помогнат да запълним по-добре пукнатините.

Приоритети на икономическата политика за осигуряване на по-силен и по-устойчив растеж

1. Мъдро използване на инструментите на паричната политика и укрепване на финансовата стабилност

Нека започна от паричната политика и финансовата стабилност. Централните банки по света се стремят да изпълняват своите мандати в трудни условия. Тяхната независимост е основа на стабилната парична политика.

По какъв начин централните банки изпълняват своя мандат най-ефективно? Те следва да предоставят ясна информация за своите планове, да продължат да се опират върху данните и да **поддържат лихвите на ниски нива, когато това е целесъобразно**. Това е особено важно предвид обстоятелството, че инфлацията в много страни остава ниска, а общият ръст на икономиката се понижава.

Лихвените проценти в много държави с напреднали икономики обаче *вече* са изключително ниски или отрицателни. В тези страни възможностите за допълнителни мерки чрез използването на традиционни инструменти са ограничени.

Освен това, продължителните периоди на ниски лихви са съпроводени от **негативни странични ефекти и непредвидени последици**. Да си спомним за пенсионните фондове и животозастрахователните компании, които поемат все по-големи инвестиционни рискове, за да продължат да постигат целите си за възвръщаемост. В рамките на надзорната ни дейност наблюдаваме поемането на все по-големи рискове от инвеститорите в целия свят.

Съчетанието на тези фактори създава **финансова уязвимост**. В някои страни фирмите използват ниските лихви и трупват дълг, за да финансират операции по сливане и придобиване вместо да инвестират.

Последните ни анализи показват, че при настъпването на голям икономически спад, корпоративният дълг под риск от неизпълнение може да достигне **19 трилиона щ.д.**, или почти **40 процента от общия дълг в осемте най-големи икономики в света**². Това надхвърля нивата, които бяха достигнати по време на финансовата криза.

² Предстоящият „Доклад за световната финансова стабилност“, глава 1, октомври 2019 г. Държави: Великобритания, Германия, Италия, Испания, Китай, Съединените щати, Франция и Япония.

Ниските лихви са друг стимул за инвеститорите да търсят по-висока възвръщаемост на **нововъзникващите пазари**. Това прави много от по-малките икономики уязвими спрямо внезапни обрати в капиталовите потоци.

С други думи необходими са ни инструменти за пруденциален надзор на макроикономическо ниво. Можем да използваме нови подходи за по-добро управление на дълга, овладяване на финансовите подеми и спадове и ограничаване на нестабилността.

Има обаче нещо, което трябва да заявим пределно ясно. Сами по себе си паричните и финансовите политики не са в състояние да решат проблемите, пред които сме изправени. Централна роля тук трябва да играе фискалната политика.

Чувала съм шегата, че МВФ означава „много внимание към фискалните въпроси“. Позволете ми да остана вярна на тази традиция и в следващата част да насоча вниманието ви именно към тях.

1. Привеждане в действие на фискални инструменти, които отговарят на съвременните предизвикателства

Сега е моментът страните с добри бюджетни показатели да използват — или да бъдат готови да използват — фискалната си мощ. Ниските лихви могат да осигурят на лицата, отговорни за определянето на политиките, допълнителен разходен ресурс.

В страни като Германия, Нидерландия и Южна Корея подобно увеличение на разходите, особено за инфраструктура и НИРД, би **повишило търсенето и потенциала за растеж**.

Тази препоръка не е общоприложима. Държавният дълг бележи рекордно високи нива във всички държави по света. Затова в страните с високо съотношение на дълг към БВП фискалните ограничения остават оправдани.

Разбира се, всяка държава ще избере най-подходящите за нея политики. Но във всяка страна намаляването на дълговете и дефицитите трябва да бъде постигнато по начин, който предпазва секторите на образованието и здравеопазването и работните места.

Всяка страна трябва също така да потърси отговор на въпроса кои ще бъдат новите източници на растеж в този динамично променящ се свят. Придържането към основополагащите икономически принципи може да помогне.

Един от начините да се създаде по-широко бюджетно пространство е **мобилизацията на вътрешните приходи**. Намаляването на корупцията и използването на цифрови инструменти при събирането на данъци може да освободи ресурс и да даде тласък на нови инвестиции в хората. Едновременно с това би могло да подпомогне страните в постигането на Глобалните цели за устойчиво развитие.

1. Осъществяване на структурни реформи за бъдещ растеж

В момента, в който страните решават кои политики биха били най-разумни в настоящия момент, вниманието ни трябва да продължи да бъде насочено към дългосрочната перспектива.

Потенциалните загуби на работни места вследствие на автоматизацията и променящата се демографска ситуация изискват от отделните държави да реформират структурата на своите икономики.

Ако не предприемем действия, много страни ще останат в плен на посредствения растеж.

Ново изследване на МВФ с фокус върху нововъзникващите пазари и развиващите се икономики, показва как **структурните реформи могат да доведат до увеличаване на производителността и да генерират огромни икономически ползи.**

Тези промени са ключ към постигането на по-висок растеж в средносрочна и дългосрочна перспектива.

Подходящите реформи, осъществени в правилна последователност, могат **да удвоят скоростта**, с която възникващите пазари и развиващите се страни достигат жизнените стандарти на развитите икономики³.

Знаем също така, че паралелното осъществяване на реформи от различни страни може да има допълнителен положителен ефект.

Кои политики дават най-добри резултати? Позволете ми да дам няколко примера⁴.

- В **Чили** програмите за грижа за децата са довели до повишаване на участието на жените на пазара на труда, давайки тласък на икономиката. В същото време това е доказателство, че овластяването на жените има силно положителен икономически ефект.

³ Предстоящото издание на „Световни икономически перспективи“, глава 3: “Съживяване на растежа в нововъзникващите пазари и страните с нисък доход: каква е ролята на структурните реформи?“, октомври 2019 г. Използвани са прогнозираните темпове на растеж за период от 5-6 години.

⁴ *Пак там.* Някои примери от глава 3 в „Световни икономически перспективи“. Обзор на периода 2000-2014.

- В **Гана** антикорупционното законодателство гарантира повече прозрачност и отчетност.
- В **Ямайка**, която приключва изпълнението на програма, подкрепяна от МВФ, намаляването на бюрократичните пречки е направило по-лесно започването на нов бизнес.

Този вид реформи помагат на хората да открият нови възможности, намаляват прекомерното неравенство и позволяват на страните да се подготвят за сътресения.

Тук бих искала да потвърдя, че днес Фондът ще бъде домакин на конференция в чест на една от нашите млади изследователки – **Джян Хо** – която проучваше задълбочено много от тези проблеми и за жалост почина миналата година.

Позволете ми да цитирам една пословица от родната ѝ страна Виетнам, която гласи: *„Трябва скочим преди да си намокрим краката“*.

Това е напълно вярно. Ако продължим да чакаме да ни връхлети следващата криза, ще бъде твърде късно.

Трябва да действаме сега.

И трябва да действаме заедно.

2. Да прегърнем международното сътрудничество

Ето как виждам нещата аз. Въпреки нарастващата необходимост от международно сътрудничество, волята за взаимодействие намалява. Нагледен пример за това е външната търговия. Но ние сме длъжни да работим заедно. От безопасна адаптация към финансовите технологии до пълно прилагане на програмата за реформа на финансовото регулиране и борба с прането на пари и финансирането на тероризма.

Трябва да работим заедно и за справяне с промените в климата.

Изменение на климата

Това е криза, от която никой не е защитен и с която всеки от нас е длъжен да се бори.

Един от приоритетите ни в МВФ е да съдействаме на отделните страни да намалят въглеродните емисии и да станат по-устойчиви на изменението на климата.

При сегашната средна цена на въглеродните емисии **2 щ.д. на тон** повечето хора и компании нямат особен финансов стимул да направят този преход. Ограничаването на

глобалното затопляне до безопасни нива изисква значително по-висока цена на въглеродните емисии.

Някои държави възприеха проста стратегия — данъчно облагане на въглеродните емисии.

Ето и един добър пример: когато през 1991 г. Швеция въведе данък върху въглеродните емисии, домакинствата с ниски и средни доходи получиха по-големи данъчни облекчения, за да могат да покрият по-високите си енергийни разходи. Тази промяна на политиката допринесе за намаляването на въглеродните емисии на Швеция с 25 процента в периода от 1995 г. до днес. В същото време икономиката на страната нарасна с над 75 процента.

Ново изследване в предстоящото издание на „Фискален монитор“ потвърждава, че **данъците върху въглеродните емисии** могат да бъдат причислени към най-мощните и ефективни инструменти. Но най-важна тук е промяната на данъчната система, а не просто въвеждането на нов данък⁵.

Допълнителните приходи могат да се използват за намаляването на други данъци и финансирането на помощи за милионите пострадали домакинства. Този нов ресурс може също така да подпомогне инвестициите в инфраструктура за чиста енергия, която от своя страна да допринесе за възстановяването на планетата.

Справянето с изменението на климата изисква не само **смекчаване** на щетите, но и **адаптация** към бъдещето. Процесът на адаптация обхваща редица мерки, но главни сред тях са изготвянето на оценка на риска и предоставянето на стимули за инвестиции, включително в нови технологии.

Изследвания на адаптацията от други организации сочат, че повишаването на устойчивостта също е икономически ефективно. Инвестирането на 1,8 трилиона щ.д. в глобален план в рамките на следващото десетилетие може да генерира чисти ползи на обща стойност 7,1 трилиона щ.д.⁶

Анализът на МВФ в Доклада за световната финансова стабилност показва, че в частния финансов сектор също има напредък. Така наречените „зелени облигации“ в момента добиват популярност в Европа и някои части на Азия.⁷ Това е много положително, но далеч не е достатъчно.

⁵ Предстоящо издание на „Фискален монитор“, „Как да смекчим ефекта на изменението на климата“, октомври 2019 г.

⁶ Доклад на Глобалната комисия за адаптация към климатичните промени, 2019 г.

⁷ Предстоящо издание на „Доклад за световната финансова стабилност“, глава 5, октомври 2019 г.

Цената на бездействието е висока. Ние знаем, че всяка страна е изправена пред свои уникални предизвикателства и ограничения. Но ние можем, и сме длъжни, да си сътрудничим в борбата с това предизвикателство *сега*, както и да работим заедно по начин, който да възвърне доверието в многостранния подход.

Често съм казвала, че за да убедим един по-скептичен свят в ползата от сътрудничеството, трябва да постигнем резултати с реален ефект в живота на хората.

Ние трябва също така да напомняме на всички колко голяма сила е партньорството по време на криза. Това ме води към заключителната част на моето изказване и към мисълта за несигурното ни бъдеще.

Заключение

Ако забавянето на световната икономика се окаже по-рязко от очакваното, възможно е да възникне необходимост от предприемането на координирани фискални действия.

Позволете ми да поясня. Ние все още не се намираме в подобна ситуация. Но ако се наложи да се готвим за възможността за предприемане на координирани действия, нека помним съвета на Шекспир:

„По-добре да подраниш три часа, отколкото да закъснееш и минута.“⁸

Нашите изследвания показват, че увеличаването на разходите е по-резултатно и има мултиплициращ ефект тогава, когато страните действат заедно.

Или казано по друг начин, **продължаващото синхронизирано забавяне може да породни необходимост от синхронизирани ответни мерки.**

Колко ефективен може да бъде този подход видяхме в недалечното минало. Да си припомним 2009 г. и поетия от G-20 ангажимент за съвместно стимулиране.

Това е важно напомняне как държавите могат да защитят своите граждани, използвайки международното сътрудничество за взаимна изгода.

Позволете ми да завърша с това, с което започнах – с образа на синхронното плуване.

Световната икономика все още расте, но този растеж е твърде бавен. Ако искаме да обърнем тази тенденция и да отговорим на стремежите на всички хора, ние не можем да си позволим бездействие. Необходимо е действие.

⁸ Уилям Шекспир, „Веселите уиндзорки“, второ действие, втора сцена.

За следващата седмица, докато нашите 189 страни-членки **се събират заедно** във Вашингтон, аз ги призовавам настоятелно да дойдат готови за намирането на решения.

Убедена съм, че ако си сътрудничим и сме съпричастни към индивидуалните си проблеми и потребности, ще съумеем да изградим по-добро бъдеще за всички.

Благодаря ви за вниманието.